

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 181 din 03.02.2021

Dosar nr.: 465/2020

Petiția nr.: 3824/25.06.2020

Petentă: Asociația Romilor din Făgăraș

Reclamat: Monitorul de Făgăraș

Obiect: presupuse afirmații discriminatorii la adresa comunității rome

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1. "Asociația Romilor din Făgăraș" cu sediul în Municipiul Făgăraș, str. Câmpului, bl. 14, sc. B, ap. 4, Județul Brașov, reprezentată prin

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

2. Publicația "Monitorul de Făgăraș", cu sediul în Municipiul Făgăraș, str. Mihai Viteazul, 505200, Județul Brașov, reprezentat prin

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. În data de 19 iunie 2020 partea reclamată a publicat o știre referitoare la situația cazurilor de Covid 19 pe raza Județului Brașov. Titlul știrii subliniază următorul mesaj: *"un sfert din cazurile de Covid 19 din Județul Brașov, provin din comunitățile de rome"*.

III. Procedura de citare

4. Prin citația emisă la data de 14.07.2020 părțile au fost informate despre formarea prezentului dosar precum și despre posibilitatea de a formula apărări și concluzii scrise.

5. Prin adresa înregistrată sub nr. 5249/28.08.2020 partea reclamată a solicitat acordarea unui termen de audieri. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicat (în continuare O.G. nr. 137/2000), s-a îndeplinit procedura de citare.

6. Părțile au fost citate pentru data de 20.10.2020, acestea fiind absente întrucât municipiul București a intrat sub cod roșu.

7. Partea reclamată a formulat un punct de vedere transmis petentului.

8. Procedură legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

Susținerea petentei

9. În data de 19 iunie 2020 partea reclamată a publicat o știre cu titlul *„Un sfert din cazurile de Covid 19 din Județul Brașov, provin din comunitățile de romi”*. În material este citată doamna doctor , șefa Direcției de Sănătate Publică Brașov, care menționează anumite localități, respectiv Săcele, Zizin, Târlugeni și Budila din Județul Brașov fără a face referire la comunitățile de romi sau cartierele în care locuiesc persoane de etnie romă. Astfel titlul ar fi de natură a induce ideea potrivit căreia comunitatea romă ar constitui un factor riscant în prevenirea răspândirii Covid 19.

10. Se arată că nu este prima dată când publicația respectivă a avut articole cu tentă rasistă și de natură a discrimina persoanele de etnie romă.

11. Prin notele scrise înregistrate sub nr. 4948/13.08.2020 se solicită soluționarea cauzei în lipsă și se comunică statutul asociației.

Susținerea părții reclamate

12. Prin punctul de vedere formulat, partea reclamată arată că articolul la care face referire petenta a fost publicat cu o zi înainte, în data de **18 iunie 2020**, în ziarul **Monitorul Expres (ziar din Brașov)** sub același titlu: **„Un sfert din cazurile de COVID-19 din județul Brașov provin din comunitățile de romi”**. Monitorul de Făgăraș a preluat informațiile și titlul de la Monitorul Expres în baza unei colaborări prin care articolele pot fi preluate parțial sau integral de ambele ziare.

13. Informațiile prezentate în Monitorul Expres se bazează pe datele furnizate de directorul DSP Brașov, care declara în fața presei brașovene că numărul cazurilor de infectare este în creștere. *„Boala este cu transmitere comunitară, în județul nostru. Sunt zonele tradiționale de lângă Săcele, Zizin, Budila, Târlungeni, care au un grad mai accentuat de răspândire a bolii”*. Ziariștii brașoveni, cunoscând comunitățile invocate de directorul DSP Brașov, dar, și din discuțiile avute cu respectivul director, au considerat că articolul poate să aibă acest titlu.

14. **Prin urmare titlul articolului nu aparține ziarului Monitorul de Făgăraș, iar asociația petentă putea formula o petiție și față de articolul publicat în Monitorul Expres, care a avut același titlu.**

15. Se mai arată faptul că asociația petentă folosește nejustificat numele , ca redactor la Monitorul de Făgăraș, care „lezează intenționat și nejustificat imaginea persoanelor de etnie romă din județul Brașov, prin remarci rasiste” în condițiile în care numele nu apare în articolul menționat în petiție.

16. Monitorul de Făgăraș a publicat de-a lungul anilor (22 ani pe piața media din Țara Făgărașului) foarte multe articole, reportaje, interviuri despre comunitatea de romi din zonă, promovându-i tradițiile, istoria, condițiile de trai, dar și acțiunile în care a fost angrenată. Nici nu se pune problema de discriminare a comunității de romi de către ziarul Monitorul de Făgăraș, așa cum vrea să arate reclamanta, mai ales că majoritatea articolelor promovează comunitatea de romi. Se atașează câteva dintre articolele publicate de Monitorul de Făgăraș care vizau comunitatea de romi: *„Reportaj. Cărmidarii și moștenirea satelor făgărășene”, „Nuntă țigănească la Arpaș. Tradiții păstrate din vechime”, „Rudarii, comunități pe cale de dispariție”. „Șatra de țigani și pocalele de aur”*.

17. Petenta, conform statutului, ar trebui să se preocupe în special de viața de zi cu zi a cetățenilor de etnie romă din Făgăraș. Pe adresa redacției au ajuns solicitările familiilor de etnie romă din Făgăraș care trăiesc în condiții insalubre, cerând sprijin. Monitorul de Făgăraș a publicat un amplu articol despre condițiile de trai din bl. 6 din cartierul Combinat din Făgăraș, fără utilități, cu șobolanii în locuințe. „Reportaj.

Infernul de la Blocul nr. 6 din Combinat”. Legat de acest articol și de solicitările cetățenilor de etnie romă de a fi ajutați, reclamanta n-a luat nicio măsură. Mai mult redacția Monitorul de Făgăraș a organizat o serie de acțiuni de întraajutorare a comunității de romi din Făgăraș și a unor cetățeni din această etnie. Putem exemplifica prin intervenția Instituției Avocatul Poporului care s-a sesizat în urma unui articol publicat în Monitorul de Făgăraș, intervenind în cazul lui Lazăr Ioan, cetățean de etnie romă din Făgăraș, pentru a-l ajuta.

18. Este cunoscut că presa este percepută într-o societate democratică ca fiind a patra putere în stat, fiind denumită și prin sintagma **”câine de pază al democrației”** aceasta având menirea de a informa publicul și datorită rolului său desigur că deranjează atâta timp cât semnează aspecte ce țin de abuzuri exercitate atât de autorități ale statului cât și de alte organisme sau persoane fizice și persoane care au o anumită influență de a decide asupra semenilor lor privind sănătatea, educația, folosirea banilor publici, care vin tot de la cetățenii contribuabili, protecția vieții și a integrității fizice, etc, toate acestea trebuind a fi puse în slujba adevărului și a informării corecte a cititorilor. Se apreciază că o societate este în mod real democratică dacă presa este liberă, este independentă, fără ingerințe și presiuni de orice natură, inclusiv politică. Se observă însă că presa și jurnaliștii sunt la rândul lor supuși unor presiuni și atacuri din partea celor, care urmare a dezvăluirilor făcute, deranjează anumite persoane, fie juridice fie fizice.

19. Petenta menționează numele , redactor al ziarului, și sancțiunea pe care Monitorul de Făgăraș ar fi primit-o în cazul unui editorial publicat, petiția venind din partea primarului din Făgăraș. Între petentă și primarul din Făgăraș există interese materiale și politice, care au fost prezentate în mass media. Este motivul pentru care această petiție a fost înaintată Consiliului.

20. În final sunt prezentate articolele din Gazeta Brașovului, care au titrat modul în care s-a ocupat Asociația Romilor din Făgăraș de bunăstarea comunității de romi, dar și legătura dintre această asociație și Primarul din Făgăraș.

V. Motivele de fapt și de drept

21. Colegiul director constată următoarele aspecte relevante:

- organizația petentă este o organizație a romilor din Făgărași;
- în publicația reclamată a apărut o știre cu titlul *„Un sfert din cazurile de Covid 19 din județul Brașov provin din comunitățile de romi”*.

22. După cum se observă, titlul în cauză etnicizează o boală gravă transmisibilă, ceea ce ridică anumite întrebări:

a) Ce relevanță are apartenența etnică a celor în cauză din perspectiva evenimentelor relatate? De ce nu au relatat alte detalii, spre exemplu ce număr poartă la pantofi cei infectați?

b) Cum a fost identificată apartenența etnică a celor în cauză? Au fost întrebați în acest sens? Conform tratatelor internaționale în domeniul minorităților etnice, orice persoană are dreptul de a decide dacă dorește să fie tratat ca atare sau de a fi tratat ca majoritari. Rezultă că doar indivizii se pot defini ca aparținând unei minorități naționale, alții nu pot stabili în locul lor dacă aparțin unei minorități sau nu (a se vedea spre exemplu art. 3 din **Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale**, ratificată de România prin **Legea nr. 33 din 29 aprilie 1995**).

c) Conform titlului, două treimi dintre cei infectați ar fi români și maghiari. De ce nu s-a specificat acest aspect în titlu?

23. Colegiul director respinge excepția lipsei calității procesuale active a organizației petente. Art. 28 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000** prevede: *„Organizațiile neguvernamentale care au ca scop protecția drepturilor omului sau care au interes*

legitim în combaterea discriminării au calitate procesuală activă în cazul în care discriminarea se manifestă în domeniul lor de activitate și aduce atingere unei comunități sau unui grup de persoane”. După cum se observă, legiuitorul a stabilit două tipuri de organizații neguvernamentale care au calitate procesuală activă:

- cele care au ca scop protecția drepturilor omului;
- cele care au un interes legitim în combaterea discriminării.

24. Organizația fiind o organizație care reprezintă o parte a comunității romilor, în mod evident are interes legitim în combaterea discriminării acestei comunități. Dacă petiția viza discriminarea persoanelor vârstnice sau a persoanelor cu dizabilități, organizația petentă nu ar fi avut calitate procesuală activă. Ar fi fost nevoie de o petiție din partea unei organizații a persoanelor vârstnice respectiv a persoanelor cu dizabilități. Discriminarea multiseclară a împins comunitățile de romi în situația lor actuală, astfel este de la sine înțeles ca o organizație de romi să aibă activități în domeniul combaterii acestui fenomen. Programele sociale, cele educaționale, de crearea locurilor de muncă etc. nu pot avea nici o eficiență până când există discriminare. Nici autoritățile statului, nici reclamatul nu poate stabili priorități pentru organizații neguvernamentale, ele sunt libere să aleagă ce activități desfășoară în limitele legislației.

25. CNCD a extins sfera persoanelor care au calitate procesuală inclusiv la entități care nici nu figurează în **O.G. nr. 137/2000**: sindicate, parlamentari, jurnaliști. Această practică nu a fost considerată nelegală prin soluțiile instanțelor judecătorești. În această condiție admiterea excepției lipsei calității procesuale active ale unei organizații de romi în domeniul discriminării romilor este contrară atât prevederilor legale cât și practicii CNCD.

26. **O.G. nr. 137/2000**, la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.*

27. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

28. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: *„exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”*).

29. Prin nediferențiere judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: *„art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (Van der Mussele împotriva Belgiei, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit, 30 iulie 1998, §75).*

30. Constatăm că, din punctul de vedere al dreptului la demnitate, persoanele rome se află în situație similară cu alte persoane.

31. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

32. Criteriul de diferențiere este cel etnic, titlul analizat s-a referit în mod expres la romi.

33. Privind restrângerea drepturilor petentului, Colegiul director constată incidența art. 15 din **O.G. nr. 137/2000**, care stabilește: „*Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.*” Articolul are caracter public, etnicizând o boală gravă transmisibilă, vizând astfel crearea unei atmosfere ostile față de romi. Un astfel de articol are ca efect dorința cititorilor de a evita orice contact o persoană de etnie romă.

34. Astfel titlul analizat eprezintă discriminare, întrucât a creat o deosebire pe criteriul apartenenței etnice, care a avut efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate.

35. Având în vedere caracterul cauzei, trebuie să se analizeze limita dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate. De regulă Colegiul director se bazează pe jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) în acest domeniu extrem de complex.

36. CEDO analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea norme juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea norme;
- legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de **Convenție** (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

37. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

38. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al **Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare**, republicată, accesibilă (prin publicarea în **Monitorul Oficial al României**), cu sancțiuni evidente. Sunt relevante și prevederile art. 30 al **Constituției României** care asigură libertatea de exprimare, cu următoarele limite:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

39. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc. Dreptul la demnitate trebuie protejat, cum arată **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale**, care consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „*Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.*”

40. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **CEYLAN împotriva TURCIEI** [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, § 74; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 57/i; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 54; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/i; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 27; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **İBRAHİM AKSOY împotriva TURCIEI**, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, § 51; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 69; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 37);
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt

cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie stabilite în mod convingător (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **CEYLAN împotriva TURCIEI** [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, § 74; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 57/ii; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/i; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39/i; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 69; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 27);

- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care ofensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (**OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 37);
- d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (**OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 58);
- e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (**SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 60; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 42)
- f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să

se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (**GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);

- g) art. 17 al **Convenției** previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (**GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **OHENSBERGER împotriva AUSTRIEI**, nr. 21318/93, 2 septembrie 1994);
- h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este combatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (**WITZSCH împotriva GERMANIEI**, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);
- i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al **Convenției** (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 41);
- j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (**NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004, **IVANOV împotriva RUSIEI**, nr. 35222/04, 20 februarie 2007);
- k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 39; **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 53; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 52; **LEHIDEUX și ISORNI împotriva FRANȚEI**, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, § 51; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **CEYLAN împotriva TURCIEI** [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, § 74; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și nr. 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 57/iii; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 54; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/ii; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **NEWS VERLAGS GMBH & CoKG împotriva AUSTRIEI**, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, § 52; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 53; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **İBRAHİM AKSOY împotriva TURCIEI**, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, § 53; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 71; **KARKIN**

împotriva TURCIEI, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 29-30; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 38);

l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 52; **LEHIDEUX și ISORNI împotriva FRANȚEI**, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, § 51; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 54; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/iii; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **NEWS VERLAGS GMBH & CoKG împotriva AUSTRIEI**, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39); trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (**LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 50; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (**OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);

m) **Convenția** nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (**CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 58; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 54; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 60; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 61; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 57; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 46; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 62; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 40; **İBRAHİM AKSOY împotriva TURCIEI**, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, § 52; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 70; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 28);

- n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (**CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46);
- o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (**INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53)
- p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (**LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **DE HAES și GJSELS împotriva BELGIEI**, nr. 19983/92, 24 februarie 1997, § 37; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 59; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 55; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 44; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 41);
- q) presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (**CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI**, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);
- t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (**AHMED și alții împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).

41. Aplicând principiile CEDO, constatăm următoarele:

- exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, astfel este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, offensează alții, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică

capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (pct. 40, lit. b) — etnicizarea unei boli grave contagioase în mod evident nu contribuie la nici o formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane;

- îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (pct. 40, lit. e) — afirmațiile negative la adresa persoanelor din cadrul minorităților etnice, cum ar fi sugestia că ei ar transmite cu precădere o boală gravă, sunt de natură să creeze tensiuni, în special cele legate de romi;

- toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (pct. 40, lit. f) — titlul analizat este de natură să ducă la tendințe de evitarea contactului cu persoanele de etnie romă, astfel justifică ura bazată pe intoleranță;

- se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă (pct. 40, lit. k) — este nevoie de stoparea etnicizării unor boli;

- presa nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind respectarea reputației și drepturilor altora (pct. 40, lit. p) — în mod evident prin publicarea unei apartenențe etnice prezumate, legat de o boală contagioasă gravă, trece peste limitele stabilite de legislație;

- presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (pct. 40, lit. q) — prezumtiva apartenență etnică a unor persoane bolnave nu reprezintă informație de interes public.

42. Prin urmare afirmațiile care fac obiectul petiției, nu sunt protejate de art. 10 al **Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale**.

43. Conform prevederilor **O.G. nr. 2 din 2001**, art. 5 alin. 2 lit. a, coroborată cu art. 6 și art. 7, Colegiul director aplică sancțiunea de avertisment, având în vedere următoarele:

- reclamatul nu a urmărit ca scop discriminarea, a utilizat un titlu considerat ca fiind atractiv pentru cititor;
- reclamatul nu a mai fost sancționat anterior;
- publicarea rezumatului prezentei hotărâri poate avea un efect mai pozitiv decât amenda contravențională.

44. Colegiul director recomandă reclamatului ca pe viitor să evite formulările care pot avea efect discriminator.

45. Art. 26 alin. 2 din **O.G. nr. 137/2000** prevede: „*Consiliul sau, după caz, instanța de judecată poate obliga partea care a săvârșit fapta de discriminare să publice, în mass-media, un rezumat al hotărârii de constatare, respectiv al sentinței judecătorești*”.

46. Colegiul director obligă reclamatul să publice un rezumat al prezentei hotărâri (care include pct. 21-46 din prezenta hotărâre).

47. Opinie separată exprimată de Popa Claudia Sorina – membru în Colegiul director

48. Propun admiterea **excepției lipsei calității procesuale active a petentei, conform** art. 28 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000**, care prevede: „*Organizațiile neguvernamentale care au ca scop protecția drepturilor omului sau care au interes legitim în combaterea discriminării au calitate procesuală activă în cazul în care discriminarea se manifestă în domeniul lor de activitate și aduce atingere unei*

comunități sau unui grup de persoane”. După cum se observă, legiuitorul a stabilit două tipuri de organizații neguvernamentale care au calitate procesuală activă:

- cele care au ca scop protecția drepturilor omului;
- cele care au un interes legitim în combaterea discriminării.

Din statut nu reiese interesul în cauză al petentei.

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, cu opt voturi pentru și un vot împotrivă;

2. Sancționarea părții reclamate, prin reprezentant, cu avertisment pentru faptele prevăzute art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, și art. 7 din O.G. nr. 2/2001, privind regimul juridic al contravențiilor, actualizată;

3. O copie a prezentei hotărâri va fi comunicată părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 03.02.2021 au fost: ASZTALOS Csaba Ferenc - Membru, GRAMA Horia – Membru (online), HALLER István – Membru, OLTEANU Cătălina – Membru (online), DIACONU Adrian – Membru (online), JURA Cristian – Membru (online), LAZĂR Maria – Membru (online), MOȚA Maria – Membru (online), POPA Claudia Sorina – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Redactată și motivată: C.P./R.B.
I.H. pct. 21 – 46

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.